

Žalobce opodstatnil místní příslušnost dovolacího soudu předpisem § 99 j. n. Námitku místní nepřislušnosti soud prvního stádia zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Podání žaloby u okresního soudu zakládá se na sudišti § 99 j. n., poněvadž podle udání žalující strany jmění v době podání žaloby v obvodu okresního soudu se nalézající a žalovanému příslušející pozůstává v pohledávce žalovaného proti firmě S. podle vyúčtování mezi firmou S. a žalovaným ve výši 58 Kč 03 h. Aby pohledávka jako jmění mohla přijíti v úvahu, musí se v době podání žaloby již nějak státi zjevnou. Toho ale v projednávaném případě není. Žalovaný tvrdí, že mu tvrzená pohledávka proti firmě S. nepřislúší. Když tedy žalovaný sám jako domnělý věřitel tvrdí, že mu tvrzená pohledávka proti firmě S. nepřislúší, není vůbec věžitelem firmy S., v důsledku toho není vůbec nějaké pohledávky žalovaného proti firmě S. a v důsledku toho tedy také žádného jmění žalovaného ve smyslu § 99 j. n.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by o rekursu žalovaného znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Rekursní soud nemá pravdu, popíraje tvrzenou pohledávku žalovaného, na níž žalující strana zakládá příslušnost soudu podle § 99 j. n., prostě z toho důvodu, že žalovaný jako domnělý věřitel tvrdí, že mu pohledávka ta nepřislúší. Z toho, že věřitel pohledávku popírá, neplynulo by, jak rekursní soud za to má, ještě, že pohledávky nemá a není též správně, že o tom, zda má někdo proti druhému pohledávku, rozhoduje jen vůle věžiteleva. Zda někomu proti druhému pohledávka vzešla a příslúší, o tom rozhoduje jen, zda mezi dotýčnými stranami došlo na základě určitých právních skutečností k poměru dlužnímu a zda tento dlužník poměr v době podání žaloby trval anebo zda na základě skutečností nárok zrušujících přestal. Vůle věžiteleva rozhodovala by v té příčině jen potud, pokud by šlo na jeho straně o platné promínutí dluhu. Není pochybnosti, že by tvrzená pohledávka, pokud ovšem jest po právu, stačila k opodstatnění uplatňované příslušnosti soudní. Rekursní soud nejednal tedy správně, když v důsledku shora naznačeného právního názoru uznal onu pohledávku za neexistentní, aniž by podle provedených v té příčině důkazů a eventuálně nařízením dalšího důkazu výslechem stran, jehož se ostatně obě strany ve svých opravných spisech dožadují, zkoumal, zda tvrzená pohledávka skutečně povstala a dosud trvá, jak první soud zjišťuje. Teprve, kdyby na základě těchto důkazů rekursní soud dospěl k úsudku, že pro pohledávku není dostatečného důkazu, bylo by odůvodněno usnesení vyhovující námitce nepřislušnosti soudu.

Čís. 7220.

Pozemková reforma.

Převzetím velkostatku Státním pozemkovým úřadem nezanikla povinnost majitele velkostatku platiti odpočivné, na něž měl zaměstnanec

podle služební pragmatiky pensijního normálu nárok, leč že by povinnost ta přešla převzetím na jiného (Státní pozemkový úřad). Lhostejno, že zaměstnanec dostal od Státního pozemkového úřadu při převzetí velkostatku odškodnění za to, že převzetím velkostatku pozbyl svého dosavadního zaměstnání.

(Rozh. ze dne 13. července 1927, Rv II 583/26.)

Žalobce byl zaměstnán na statku Š. žalovaného řádu. Statek Š. byl zabrán Státním pozemkovým úřadem, od něhož žalobce dostal odbytné 82.000 Kč. Žalobu proti řádu o placení zaopatřovacích požitků procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatel napadá názor prvního soudu, vrcholící v tom, že zažalovaný nárok pominul zábořem velkostatku Š. a nahrazen byl nárokem proti Státnímu fondu na zaopatření zaměstnanců velkostatku podle § 73 zák. čís. 220 z r. 1922 sb. z. a n., jako právně mylný. Jeho námitky, které i v první stolici již byl uplatňoval, soustřeďují se v názoru, že žalovaná strana jest povinna platiti mu odpočivné ze služební smlouvy, jejíž platnost nebyla zábořem půdy zrušena a práva vyplývající z ní pro žalobce zůstala i přes zábor statku Š. nedotčena a žalobce tím, že nabyl podle §u 75 čís. 220/1922 sb. nároku proti pozemkovému ústavu, nepozbyl svého nároku na odpočivné ze smlouvy služební proti straně žalované. S názorem žalobcovým nelze souhlasiti. Snahou zákonodárce provádějícího pozemkovou reformu bylo, by nejen zajistil zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém dosud aktivně činných, nýbrž by zabezpečil také pensijní požitky a pravidelně poskytované dary z milosti jak těchto aktivních zaměstnanců, tak i osob, jimž dosud vlastníci velkého pozemkového majetku poskytovali zaopatřovací požitky. Za tím účelem vydal celou řadu předpisů týkajících se zaopatření těchto zaměstnanců. Ze všech těchto předpisů (zákon ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n., vládní nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n., zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 ve znění zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220, nař. ze dne 21. října 1922, čís. 305, novela ze dne 29. srpna 1924, čís. 192 a zákon z 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n.) však plyne, že zákonodárce měl na mysli dosavadního vlastníka zabraného velkého majetku pozemkového, an zábořem pozbyl svého majetku, zprostiti také povinnosti pečovati o zaopatření svých zaměstnanců ať již dosud aktivních nebo na odpočinku, třebaš tato povinnost pramenila v soukromé smlouvě, a na místo něho zjednal zaměstnanci takovému novou osobu, která, vybavena jsouc hmotnými prostředky, by mohla dostáti úkolu tomu plně ve prospěch zaměstnanců. Nebylo však úmyslem zákonodárce, by zaměstnancům vedle pramenů, které pro jeho starobní zaopatření poskytovala mu snad smlouva soukromá s vlastníkem zabraného statku, zjednal ještě nové prameny pro toto zaopatření, takže by měli pak zaopatření ze dvou stran, totiž ze smlouvy, tížící dosavadního smluvníka (vlastníka pozemků) a ze zákona, tížící osobu novou zákonem určenou.

Že na něco takového zákonodárce nepomýšlel a že, upravuje novými předpisy otázku starobního zaopatření dosavadních zaměstnanců na zabraném statku, měl na mysli i případy, kde zaměstnanci tito měli již ze smlouvy, uzavřené před zábořem proti dosavadním vlastníkům zabraného statku nárok na pensijní zaopatření, vysvitne z této úvahy. Ustanovení § 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. ukládá osobám, hospodařícím na zabraném statku (jíž může býti i vlastník), by ku zajištění pensijních nároků ať činných, ať pensionovaných zaměstnanců, kteří pouze se zřetelem na smlouvu, na svůj věk anebo již nastavší pensionování nebyli podrobeni zákonné povinnosti pensijního pojištění, byly zřízeny zvláštní fondy. Již z tohoto ustanovení lze seznati, že bylo úmyslem zákonodárce zajistiti zvláštními fondy pensijního požitky všech bývalých zaměstnanců velkého majetku pozemkového bez rozdílu, tedy i takových, kteří se jich mohli domáhati podle smlouvy na vlastníku pozemku, kteréžto fondy mohly býti snadno přeneseny (§ 40 vl. nař. ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n.) na fond všeobecný, zřízený pro zaopatření zaměstnanců velkostatku. Zřizování těchto fondů sloužilo tudíž dle jasného úmyslu zákonodárce k tomu, by z nich na místě dřívějších zaměstnavatelů byly vypláceny důchody zaměstnancům, i takovým, jimž soukromá smlouva se zaměstnavatelem zajišťovala pensijní požitky. Fondy ty měly býti zaměstnancům zárukou, že to, k čemu byl zaměstnavatel podle smlouvy proti nim zavázán, se také uskuteční. Povinnosti, uložené takovou smlouvou vlastníkům pozemků proti zaměstnancům, převzaly tak z vůle zákonodárce ony fondy. Totéž jest vyčísti i z ustanovení §§ 72 a 73 zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. Ustanovením § 72 byl nařízen soupis jednak všech zaměstnanců, pokud náležejí mezi osoby podléhající pensijní povinnosti podle zákona čís. 89/20 sb. z. a n. a byli ve služebním poměru na takovém majetku před 1. srpnem 1914, jednak osob, jimž vlastníci zabraného pozemku poskytovali zaopatřovací požitky. Ustanovením § 73 se nařizuje, by ku zabezpečení starobních požitků osob sepsaných podle § 72 byl zřízen fond, jenž jest právnickou osobou, k jehož finančnímu založení musí přispívati i majitelé zabraného majetku a z něhož se mají uhrazovati starobní požitky osob, podléhajících soupisu podle cit. § 72. A právě z té okolnosti, že fond byl založen i k tomu, by vyplácel starobní požitky též takovým osobám, jimž je dosud poskytovali vlastníci pozemků, přirozeně na základě smlouvy, dále že k finančnímu vybavení fondů musí přispívati i vlastníci zabraných pozemků, jest usouditi, že fondy tyto z vůle zákonodárce převzaly za majitele zabraného majetku povinnost, postarati se o starobní požitky bývalých zaměstnanců na tomto majetku a to i takových, jimž nárok na tyto požitky příslušel proti těmto majitelům ze smlouvy. Ovšem bylo předpokladem, jak zákon dále praví v § 75 cit. zák., že zaměstnanci ti pozbyli dosavadního zaměstnání tím, že zabrané nemovitosti převzal stát k účelům pozemkové reformy. Že zákonodárce ustanovením § 75 měl v úmyslu postarati se o starobní zaopatření i takových zaměstnanců, jimž ze smlouvy nárok takový vyplýval proti vlastníkům zabraného majetku, lze vyčísti i z usta-

novení § 74 (1) cit. zák. Podle něho jsou povinni oni vlastníci zabraného majetku, kteří poskytují pense, zajistiti je podle stavu ze dne 6. května 1921 na svůj náklad ve prospěch osob požívajících pense. Tím je řečeno, že otázku pense ostatních zaměstnanců, již by byli jim povinni poskytovat vlastníci zabraného pozemku ze smlouvy, řeší ustanovení § 75 cit. zák. Nebyla tudíž zákonnými ustanoveními vlastně zrušena práva, kterých v souzeném případě žalobce nabyl dřívější smlouvou, jejíž obsah je vyjádřen ve služební pragmatice a pensijním normále, nýbrž zákonodárce jen vyslovil, že povinnou stranou jest místo dřívějšího vlastníka velkostatku fond zřízený dle § 73 cit. zák. Jen tak lze rozuměti oněm ustanovením řešícím otázku zaopatření zaměstnanců na zabraném majetku pozemkovém. Že ostatně i žalobce tomu tak rozuměl, vysvítá z toho, že podle zprávy Státního pozemkového úřadu ze dne 18. srpna 1925 žádal o pensi podle §§ 73 a 75 náhradového zákona, ježto, jak není sporno, pozbyl dosavadního zaměstnání na velkém majetku pozemkovém z toho důvodu, že stát převzal zabraný statek Š., na němž byl žalobce dosud zaměstnán, dne 30. září 1924 k účelům pozemkové reformy, a vysvítá to i z toho, že, jak není sporno, přijal od Státního pozemkového úřadu odbytné 82.000 Kč.

N e j v y š š í s o u d uznal zažalovaný nárok důvodem po právu.

D ů v o d y:

Co se týče nároku, žalobcem na prvním místě uplatňovaného, na placení odpočivného, jest dovolání, opírající se o dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. odůvodněno. Odvolací soud vychází z názoru, že žalobci nepřísluší nárok na placení pense proti žalovanému řádu, protože velkostatek, na němž žalobce u žalovaného řádu sloužil, byl při pozemkové reformě zabrán a Státním pozemkovým úřadem převzat a že tím povinnost žalovaného řádu platiti žalobci odpočivné, — na které že by jinak žalobce proti řádu podle služební pragmatiky a pensijního normálu na velkostatku žalovaného nárok měl, odvolací soud uznává, — přešla na fond pro zaopatření zaměstnanců velkostatků. Názor ten nelze sdíleti. Nemá opory ani v zákonech ani nařízeních o pozemkové reformě. V tom směru a na vyvrácení názoru odvolacího soudu poukázati jest na ustanovení § 50 náhradového zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., podle něhož se nároky zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku ze služebních a zaopatřovacích smluv přikazují z přejímací ceny za převzatý majetek. Z toho neklamně plyne, že nároky na odpočivné převzetím pozemkového majetku proti posavadnímu vlastníku nezanikají a nepřecházejí na fond pro zaopatření zaměstnanců velkostatků, pokud se týče na Státní pozemkový úřad. Podobně jako v § 50 uvedeného zákona ustanovuje se ohledně úhrady nároků zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku na zaopatření i v §§ 68 a 74 téhož zákona a svědčí i tyto §§ proti názoru odvolacího soudu. Opak a tudíž správnost názoru odvolacího soudu z ustanovení § 73 náhradového zákona v doslovu novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. dovo-

zovati nelze. V tomto §, jak praví nadpis dotyčné části tohoto zákona, zřizuje se toliko fond pro zaopatření zaměstnanců velkostatku na zabezpečení těchto zaměstnanců a určuje se v něm, komu, za kterých podmínek, pokud se týče kdy přísluší nároky proti fondu, ale ani v tomto ani kde jinde v zákonech a nařízeních o pozemkové reformě se nepraví a z § toho vyčísti nelze, že zaopatřovací závazky dosavadních majitelů zanikají, pokud se týče přecházejí na fond. Fondem měly býti, jak řečeno, nároky zaměstnanců jenom zabezpečeny, nikoli převzaty. O sproštění žalovaného řádu ze zaopatřovací povinnosti proti žalobci, když smlouvou povinnost ta na jiného, najmě na Státní pozemkový úřad nepřešla — viz v tom směru přípis Státního pozemkového úřadu zasláný zástupci žalovaného řádu ohledně dohody při převzetí ze dne 3. května 1924, — mluvíti nelze. V tomto smyslu rozhodl nejvyšší soud i v rozhodnutí sb. n. s. čís. 6004 a poukazuje se tuto též na důvody tohoto rozhodnutí. Pokud by se mělo za to a také ještě v dovolací odpovědi žalovaný řád za to má, že nárok žalobce na odpočivné zanikl, pokud se týče že nemůže býti uplatňován proti žalovanému řádu, protože žalobce obdržel od Státního pozemkového úřadu odškodné 82.000 Kč (§ 75 čís. 3 náhradového zákona), jest i tento názor mylným. Tyto peníze, jichž se žalobci dostalo, jsou podle § 75 náhradového zákona jen odškodněním za to, že žalobce převzetím velkostatku pozbyl svého dosavadního zaměstnání, náhradou za odpočivné nejsou. Žalobci starobní a invalidní zaopatření podle § 75 čís. 4 uvedeného zákona přiznáno nebylo a zůstává mu tudíž proti žalovanému. Dodati jest, že nárok na pensi proti žalovanému řádu popíráti nelze. Náleží mu podle § 1 b) pensijního normálu a §§ 56 a 57 služební pragmatiky, ježto, jak tyto §§ stanoví, byl žalobce propuštěn ze služby beze své viny a nikoli na svou žádost. Žalobce nepobírá také odpočivné od Všeobecného pensijního ústavu nebo náhradního ústavu a proto ani z tohoto důvodu jeho nárok, pokud se týče povinnost žalovaného řádu nezanikla a se nezmenšila. Žalobcův nárok na placení pense proti žalovanému řádu bylo co do důvodu uznati po právu.

Čís. 7221.

Výměnkář nemůže se domáhati na zavázaných, kteří se uvolili platiti vzhledem ku změně poměrů zvýšené relutum a je platí, by byli uznáni povinnými svoliti ku vkladu tohoto zvýšeného závazku do pozemkové knihy.

(Rozh. ze dne 13. července 1927, Rv II 423/27.)

Žalobce postoupil své dceři svatební smlouvou ze dne 25. června 1901 svůj půllán, vymíniv si pro sebe a svou nyní již zesnulou manželku výměnu užívání pozemků ve výměře přes 6 měřic s užíváním příslušných místností atd. a s dodáním 6 m³ dříví. Dne 4. prosince 1913 dohodl se žalobce se žalovanými (dcerou a zetěm), že mu budou místo výměny platiti relutum 280 K ročně a tato změna byla v pozemkové